

Risk inom skridskosporten

- Ramla vid föreläsningar

1

Iskunskap

Konsten att hitta rolig is
... utan att plundra

Johan Porsby

2

Upplägg

Tillfälle 1: Grunder

- Vanliga svagheter
- Istyper
- Isfenomen

Tillfälle 2: Svårbedömd is

- Saltis
- Is på tillbakagång
- Isbildning

Tillfälle 3: Isbedömning

- Risker
- Farlig is
- Isbedömning
- Isprognoser & väderpåverkan
- Åka säkert

4

Lektion 1

Isens styrka varierar både i tid och rum
Isen kan hålla här, men inte där
... nu, men inte sen

Alla plundringar börjar från bärig is!

5

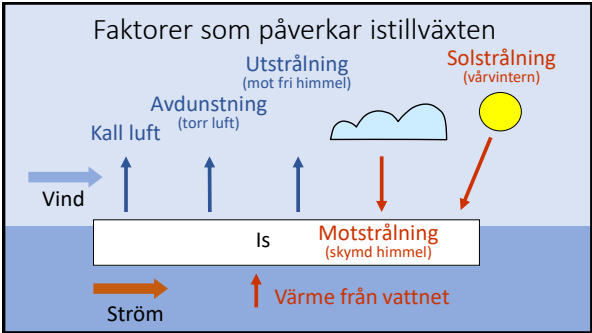
Lektion 2: Isen svaga områden

6

Minnesramsa

Sund, grund, brunn
inlopp, utlopp, avlopp
udde, råk, ränna
vass, bro, brygga
– alla stygga

7

8

Paradoxor

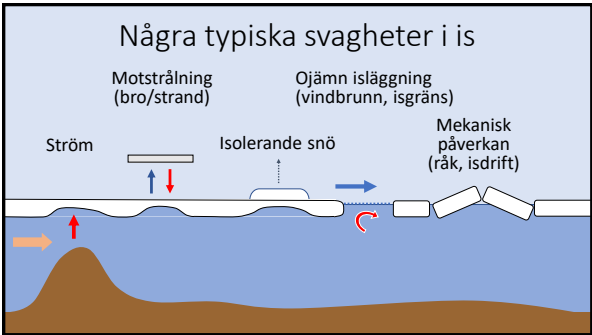
Is kan växa i plusgrader av:

- Utstrålning
- Torr vind

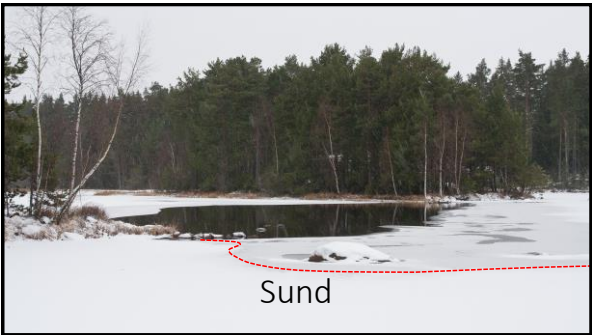
Is kan försvagas i stark kyla av:

- Strömmar
- Under snö
- Råkar, rännor, flakdrift

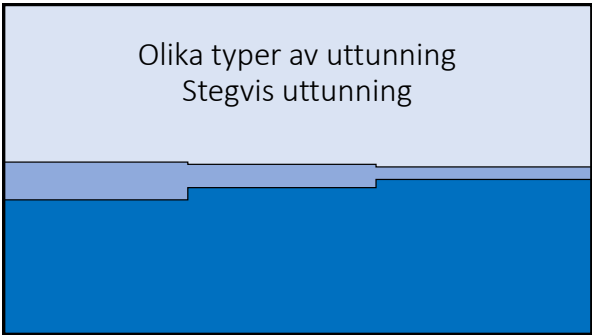
9

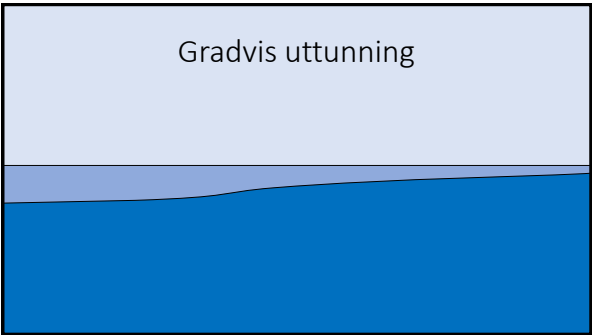
10

11

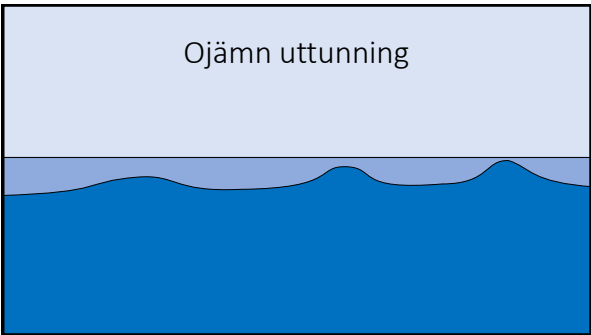
12

13

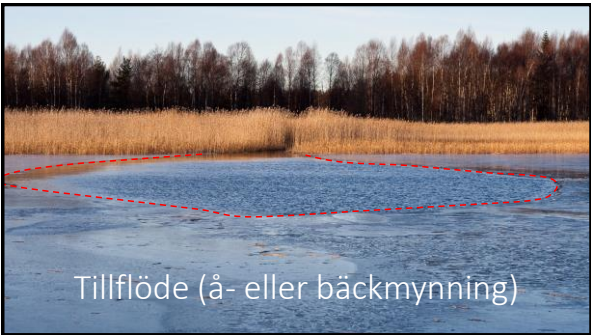
14

15

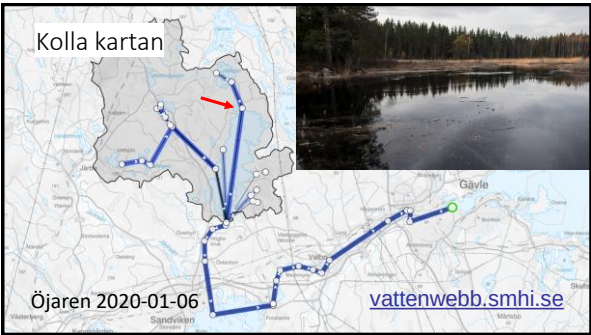
16

17

18

19

20

21

22

23

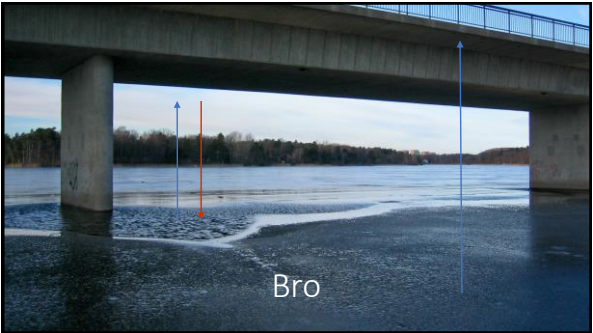
24

25

26

27

28

29

30

31

32

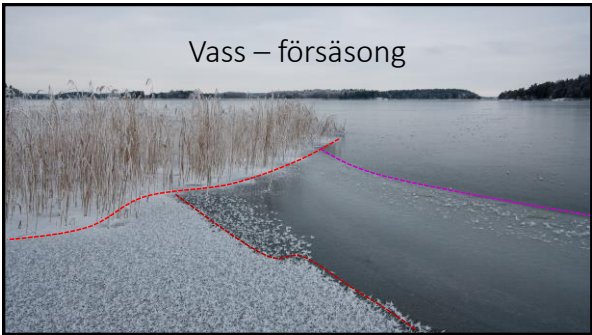
33

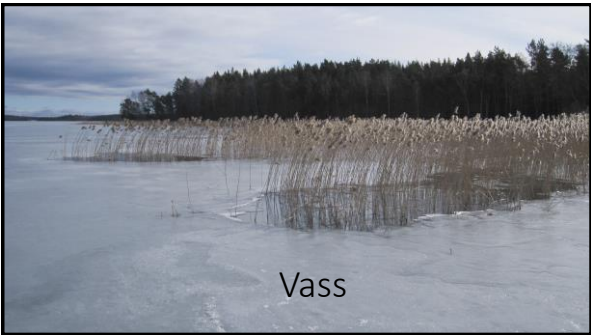
35

36

38

39

41

44

Mekanisk åverkan

- Råkar
- Båtar, rännor
- Svinga, vågor
- Vind
- Skridskoåkare

Kan ske plötsligt!

45

Sund

Tillflöde

Vanliga risker!

Vindbrunn

Isgräns

46

Våra 117 vanligaste istermer

apelsinskalls is • avsaltad is • blankis • bottenis • bottenstöp • bulig is • båtränna • bärig is • degenererad is • drivis • dränkstöp • dubbelis • elefanthudsis • etsad is • framsmält kärnis • frånflöde • fräthål • gashål • genomstöpt snölager • glansis • glasis • gropig is • grovkristallig kärnis • halvfruset stöp • halvstöpt snölager • havsis • havsråk • hängmatta • isbrygga • isdrift • isgräns • iskant • iskristall • ismaximum • isskjutning • issörja • jumpa • kall is • kalva • konstfrusen is • krav • kravis • kristallgräns • kärnis • köldbåg • köldbåg • köldspricka • landfast is • landkalle • landlös is • läbrunn • marängis • mittspricka • motstrålning • naturis • neddråk • nylis • ofullständigt stöpt is • omspolad is • packis • packisvall • pannkaksis • pipig is • plogad bana • plurr • regnstöp • rutten is • råk • råma • saltis • sjöis • skjuvråk • skravellis • skärgårdsis • slukhål • släppråk • smalstavig kärnis • snöbygge • snöfåra • snöis • soffrätthål • stabil is • strandbräcka • strömbunn • strömsälle • stöp • stöpa • stöps • stöpsstråk • stöpvattenhål • svallis • svalliskant • svartstöp • svinga • svingspricka • sötis • tallrikis • tillflöde • trumis • turbulensstråk • tvåspricka • underfärrätt • underis • uppråk • uppsaltad is • uppsvallad is • utmattad is • utstrålning • vak • varm is • vindbrunn • vrakis • väris • värmepåverkad is • ytmjuk is • yttre fastiskant • öppna • överis

47

48

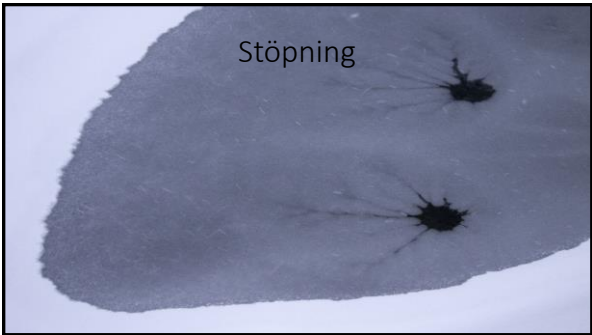
Stöpfung – omvandling av snö till is

- Snö faller på isen
- Snöns tyngd trycker ned isen under vattenytan
- Vatten tränger upp genom hål och sprickor
- Snön blir vattendränkt nedifrån och upp (snön stöper)
- Stöpet fryser till stöpis, uppfifrån och ned
- Isen kan nu växa i botten

49

50

51

52

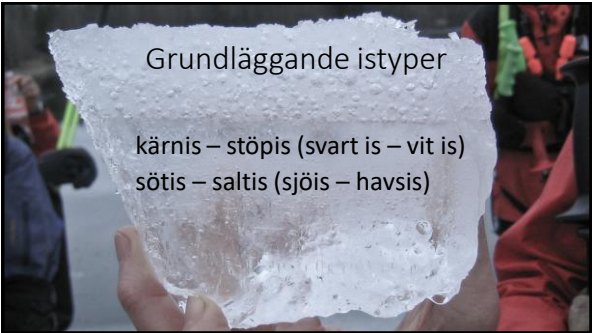
53

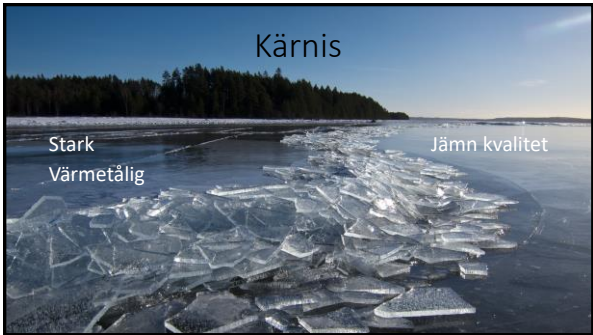
54

55

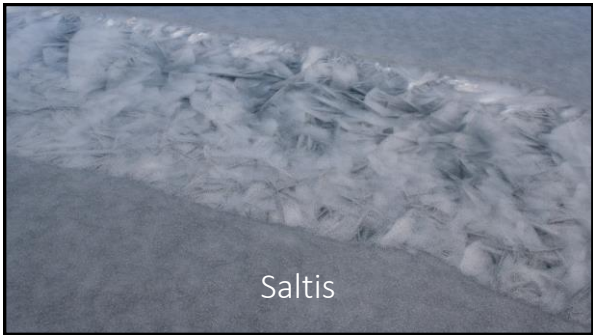
56

57

58

59

60

61

62

64

65

66

67

68

69

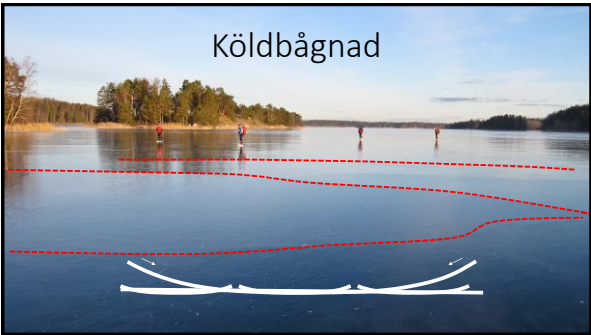
70

72

74

75

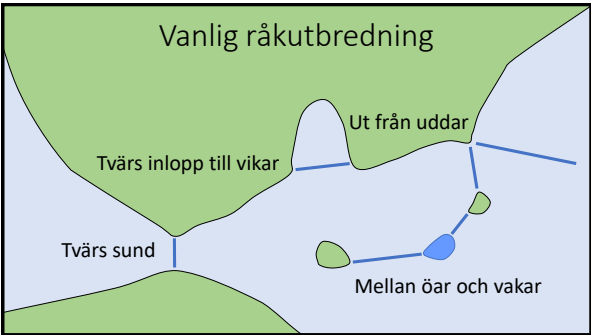
76

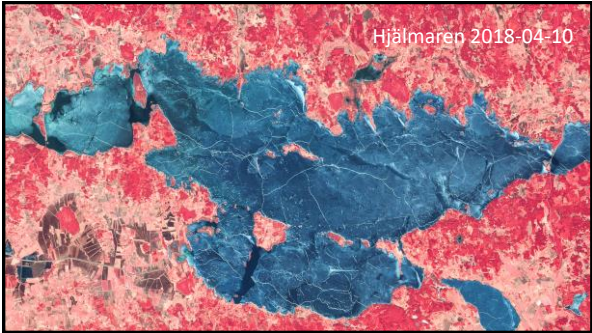
77

78

79

80

81

83

Släppråk

84

Rännor

85

Landlöshet

86

87

Tvärtomfenomen

- Nära land:** Värme från strand och botten, läbrunnar, vattenståndsförändringar
- Gammal is:** Snön kan ligga kvar längre och isen under försvagas
- Under snö:** Snö kan skydda is mot sol
- Strömmande vatten:** Inströmmande kallt vatten kan förstärka istillväxten
- Vass:** Ibland stabilare is, ibland svagare
- Ljud:** Saltis, stöpis och varm is är ofta tyst

88

De tio viktigaste istermerna

kärnis stöpis stöpa vindbrunn råk

slukhål vrakis överis saltis våris

thinkice.com – istermlista

89

Pika på!

91